

ОТАМАН «ШУБА» (ПЕТРО ІВАНОВИЧ НОВОХАЦЬКИЙ)

Стаття присвячена одному з майже невідомих отаманів протибільшовицьких повстанських загонів, що діяли на Полтавщині в часи Української революції 1917-1921 рр. Петрові Новохацькому «Шубі». Досліджується складний життєвий шлях, який привів його до лав борців за незалежність України.

Ключові слова: повстанський рух, більшовики, боротьбисти, комуністична диктатура, українські патріоти, національно-патріотичне підпілля.

Особливе місце серед ватажків повстанських загонів, що боролися за незалежність України, посідає отаман «Шуба». Він довго і болісно шукав своє місце в Українській революції 1917-1927 рр. Не будучи твердо переконаним українським патріотом, П.Новохацький хитався між протилежними політичними силами – борцями за волю України та московсько-більшовицькими окупантами і нарешті зробив свій вибір.

П.Новохацький народився 1899 р. у Полтаві на Павленках у зросійщеній сім'ї потомственного громадянина (таке почесне звання існувало в Російській імперії). Рано втратив батька і тому після закінчення п'яти класів реальної гімназії змушений був шукати роботу в полтавській поштово-телеграфній конторі. Жив на вул. Шведській разом із матір'ю Агрипіною Якимівною, меншим братом Костею та сестрами Неонілою та Серафимою. Піддавшись загальному патріотичному піднесенню, в 1916 р. просився піти добровольцем на фронт, але був направлений на навчання до Віленського військового училища, яке на початку Першої світової війни було евакуйоване до Полтави. Після чотиримісячного навчання одержав військове звання прапорщика і направлений служити до Севського піхотного полку. Воював хоробро і війну закінчив поручиком.

Повалення царського самодержавства в Росії сприяло швидкій політизації українського суспільства: як гриби після дощу виникали політичні партії і громадські організації. Влітку 1917 р. почався стихійний процес українізації російської армії. П.Новохацький згадав, що він українець,

а не малорос, і вступив до партії лівих українських есерів, де, за його словами, займав у ній «видне місце». Згідно рішення солдатського комітету однієї з українізованих частин був направлений у розпорядження Української Центральної Ради. Генеральний секретар у військових справах С.Петлюра послав його на Полтавщину для організації «вільного козацтва» - добровольчих військових формувань, які стихійно виникали для захисту життя і майна українців у період революційного безладу. Загони «вільних козаків» мали стати основою українського національного війська [1], але замість організації відсічі червоним агресорам із Росії П.Новохацький перейшов на їх бік.

Коли російські загони червоної гвардії на початку січня 1918 р. прибули до Полтави, П.Новохацький з'явився до штабу «главковерха» Мурав'йова і був призначений спочатку ад'ютантом одного з поплічників Мурав'йова Беленького, а потім комісаром полтавської почти. На цій посаді перебував до повернення влади Української Центральної Ради і австро-німецьких військ. Гетьманського перевороту П.Скоропадського він не сприйняв і на службу не пішов. Саме в цей час з української партії есерів виділилося ліве крило – партія боротьбистів (українська партія комуністів-боротьбистів), яка виступала за радянську форму влади, але незалежну Україну і була в союзі з російськими комуністами-більшовиками. П.Новохацький поділяв їх ідеологію, хоча формально в партії не перебував. У період Гетьманщини він організував повстанський загін чисельністю близько півтори тисячі чоловік, став його отаманом і взяв псевдонім «Шуба» (чому саме такий, невідомо).

Після другого приходу російських червоних військ в Україну отаман «Шуба» від партії боротьбистів знову був призначений комісаром полтавської почти. Цю посаду обіймав майже чотири місяці, але за звинуваченням у петлюрівщині був заарештований Чека. Причиною арешту, за словами П.Новохацького, стала особиста неприязнь до нього голови Полтавського губвиконкому Я.Дробніса – ставленика Л.Троцького. 13 липня

1919 р. червоноармійці 46-ої дивізії розгромили Полтавське Чека і отаман вийшов на волю. Тиждень він переховувався у своїх родичів у приміському селі Мачухах, а потім з метою організації повстання проти більшовиків перебрався до Миргородського повіту. Із загоном у 700 чоловік боровся проти червоних окупантів у північно-східній частині Полтавщини. Мав зв'язок з отаманами Соколовським, «Ангелом» і Струком.

Влітку 1919 р. Полтавщина була окупована білогвардійськими військами генерала Денікіна, який воював за відновлення «єдиної і неділимої» Росії. Така політика денікінців викликала загальний спротив українців. Полтавщина палала в полум'ї селянських повстань різної політичної орієнтації. Одним із загонів повстанців командував отаман «Шуба». Від смерті його врятували повстанці після чергового нападу на Полтаву.

У кінці 1919 р. П.Новохацький згідно рішення партії боротьбистів із загоном з 900 повстанців знову приєднався до Червоної армії, але частина з них розбіглася, тому що бажаючих брати участь у братовбивчій війні в Росії було небагато. Бунтівного отамана з невизначеною політичною орієнтацією спочатку призначили ад'ютантом начальника полтавського гарнізону, а пізніше комісаром автомайстерень. Працювати довго на цій посаді не довелося. У квітні 1920 р. партія боротьбистів під тиском комуністів саморозпустилася. На відміну від більшості її лідерів П.Новохацький до більшовиків не пішов, а відтак став їх ворогом. За наказом все того ж Я.Дробніса без пред'явлення певного звинувачення його знову було заарештовано. Ніякі скарги на неправомірні дії більшовицького очільника губернії не допомогли. Лише за допомогою своїх колишніх товаришів боротьбистів, які не пішли на угоду з більшовиками, отаман «Шуба» втік із тюрми і пішов до лісу, щоб знову очолити повстанський загін, який діяв здебільшого в межах Полтавського повіту. Чекісти вже мали його словесний портрет: «український інтелігент 25-28 років, вище середнього зросту з темно-русявим волоссям».

Навесні 1920 р. Полтава була оточена щільним кільцем повстанських загонів переважно української державницької орієнтації. Комуністичний режим контролював лише місто та залізничні станції на лінії Полтава-Харків та Полтава-Київ. Основним лозунгом повсталих було відновлення побудованої на широких демократичних засадах незалежної Української держави у вигляді УНР, але без комуністів, чекістів і більшовицьких комісарів. Пізніше на слідстві в Чека П.Новохацький підкреслював, що ця програма була узгоджена з усіма учасниками повстансько-партизанських загонів. Посланці від Головного отамана армії УНР С.Петлюри, які нелегально проникали на Полтавщину, намагалися об'єднати розрізнені повстанські заgonи під єдиним командуванням і координувати їх дії з армією УНР, яка спільно з поляками розпочала наступ на Київ, але зробити цього не вдалося.

Крім регулярних частин Червоної армії і каральних загонів Чека у боротьбі з повстанським рухом більшовики широко використовували свою таємну агентуру, особливо з числа колишніх повстанців, яких ставили перед вибором: стати секретним співробітником (сексотом) або бути розстріляним. Одним із них був Федір Запорожець. Він зумів увійти в довіру до П.Новохацького і став зв'язковим між загонами Прокопа Тація та Володимира Вовка, але боявся бути викритим і ніякої інформації чекістам про повстанців не передавав [2].

У травні 1920 р. у лісі поблизу села Ступки відбулися організаційні збори представників багатьох сіл і волостей Полтавського повіту. Один з їх учасників М.Медяник пізніше на допиті в Чека свідчив, що зібрання було скликане з ініціативи П.Тація. За іншими даними, ініціатором об'єднання повстанських загонів, що діяли навколо Полтави, і підпорядкування їх єдиному центру – губернському підпільному комітету – був видатний український скульптор Михайло Гаврилко, який очолював «Комітет звільнення України», що виник з його ж ініціативи на початку 1920 р. Допомагали йому керівники підпільних організацій, що діяли в селах

Полтавського повіту, зокрема секретар Василівського волосного виконкому Іван Кива та Іван Конотоп з Козловщини.

На зібранні були присутні М.Гаврилко, отаман «Шуба», отаман повстанського загону із Зіньківського повіту Іван Листопад, Іван Орлов з Рублівської волості, Кирило Задорожній – фельдшер з хутора Дібрівки Василівської волості, Сергій Гурин-Дмитренко і Григорій Рядно із Слобідки, Іван Сидоренко із Заборян, Роман Огуєнко з хутора Харківка Василівської волості, Андрій Столковський з Милорадово, Федір Сидоренко з хутора Яценки, Микола Баран з Первозванівської волості, Василь Кива з хутора Гонтарі, Петро Гонтар з хутора Діброва, Федір Хоменко з Гавронів та ін.

Враховуючи масове незадоволення селянства у зв'язку з введенням продовольчої розкладки і насильницьку мобілізацію українських юнаків до Червоної армії, учасники зборів вирішили підняти загальне повстання проти більшовицького режиму. В разі успіху повстання полонених червоноармійців було вирішено відпускати по домівках, бо «то брати наші». Гостро постало питання забезпечення повстанців зброєю, тому що тієї, яка зберігалася з часів боротьби з денікінщиною, було явно недостатньо. За дорученням учасників зібрання дістати її зголосилися Федір Хоменко і Федір Сидоренко. Центром повстання була обрана багата лісами Руновщанська волость [3]

Бажаючи боронити рідну землю від червоних окупантів було достатньо. Захар Карась приїхав з Полтави до Тахтаулово, щоб агітувати молодь не йти воювати за більшовиків, а вступати до загону отамана «Шуби» і боронити Україну. Хлопці його підтримати і обрали собі за отамана 24-річного Петра Бондура – колишнього унтер-офіцера російської армії, який уже мав досвід партизанської боротьби проти Гетьманщини і денікінщини. «Шуба», який у цей час займався формуванням повстанського куреня з ненавчених військовій справі юнаків, призначив П.Бондура командиром третьої сотні свого загону. Невдовзі під командою «Шуби» вже було понад 500 повстанців, але вогнепальну зброю з них мала хіба-що половина, до того

ж більшість повстанців тримала зброю в руках уперше в житті. Решта озброювалася холодною зброєю: ціпками, вилами, косами, тесаками тощо. Проте настрої у повстанців був бойовим: ішли воювати за Україну «проти жидів та комуністів».

Найближчими помічниками отамана були уродженець хутора Березівки Прокіп Тацій, сотник Микола Медяник і житель Кованьківки Василь Магос (за словами чекістів, «переконаний українець і шовініст»). Повстанці мали підтримку більшості селянства, яке їх годувало, повідомляло розвідувальні дані і допомагало в озброєнні. Завідуючий лікарнею в селі Милорадове Михайло Яценко та лікар Михайло Александров надавали першу медичну допомогу і лікували поранених повстанців, у тому числі і отамана «Шубу». У дворі Мартина Луценка протягом тривалого часу знаходився штаб його загону. П.Новохацький підтримував зв'язок з учасниками протибільшовицького підпілля в Полтаві та в деяких інших містах губернії. Зокрема, пізніше на допиті в Чека він назвав прізвища 29 учасників лубенського підпілля, у тому числі її керівника Анастасію Конько [4].

Тільки-но повстанці почали проходити військовий вишкіл, як селяни, що їхали на базар до Полтави, повідомили, що до Великої Рублівки для реквізиції худоби і хліба у селян прибув загін кількістю 80 червоноармійців. Заодно в якості заручників вони хапали батьків, чиї сини не бажали воювати за радянську владу і вважалися дезертирами. Послана «Шубою» розвідка схопила п'ятох червоних мародерів, але двом вдалося втекти, двох розстріляли, а один виявився поляком і його відпустили. Через три дні півтори сотні повстанців напали на хутір Лебеді і під час бою вбили вісьмох міліціонерів, які полювали за дезертирами. Під час нападу на залізничний роз'їзд Свинківку повстанці без втрат із свого боку роззброїли дванадцять червоноармійців, які несли там караульну службу. Після цього частина загону розграбувала майно і спалила садибу агентів полтавської Чека братів Пісоцьких. У одного з них під час нападу випадково було вбито

чотирирічного сина і одного непричетного до чекістів юнака сімнадцяти років [5].

Метою повстання було захопити Полтаву і звільнити ув'язнених учасників національно-патріотичного підпілля, яким загрожував розстріл, та допомогти армії УНР, яка в цей час вела тяжкі бої на Правобережній Ураїні. На нараді отаманів загонів було вирішено спочатку захопити Василівку, роззброїти міліцію і підрозділ Червоної армії, який стояв там залогою, а потім іти на Кочубеївку на з'єднання з диканськими повстанцями, щоб разом наступати на Полтаву. Перша частина плану вдалася. Об'єднані загони повстанців чисельністю близько трьохсот чоловік, але без погодження з місцевим отаманом Володимиром Вовком, напали на Василівський волвиконком, знищили його документи і забрали з каси сто тися карбованців, а також роззброїли міліцію, відібравши в неї коней. Відплатна акція червоних була жорстокою: в якості заручників вони заарештували декілька десятків селян, яких підозрювали в наданні допомоги повстанцям, а батька В.Вовка і молодшого брата розстріляли. Живою залишилася мати з маленькими дітьми [6].

Другий наступ на Велику Рублівку через неорганізованість повстанців був невдалим. На допомогу «Шубі» йшов якийсь місцевий загін, але він прийняв його за червоних. Почалася стрілянина між своїми. Доки з'ясовували хто є хто, червоноармійці сполошилися, залишили село і почали відходити на Богодухів. П.Новохацький наказав П.Бондуру зі своєю сотнею перехопити їх по дорозі, але той не підкорився і пішов у Ступки.

Невдалі операції проти червоних підірвали бойовий запал і моральний стан повстанців. За браком харчів почалося дезертирство. Загін «Шуби» поступово перетворювався на некеровану масу людей. За цих умов отаман послав П.Бондуру записку з наказом прийняти командування загonom і навести в ньому дисципліну, а сам пішов у Полтаву, щоб зв'язатися з українським національно-патріотичним підпіллям і домовитися про об'єднання під єдиним командуванням всіх повстанських загонів, що діяли в

лісах навколо Полтави. Проте П.Бондур знову не виконав наказу і, повернувшись до Тахтаулового, розпустив своїх вояків зі зброєю по домівках. У цей час надійшло повідомлення про амністію дезертирам і повстанці пішли до Полтави здаватися.

Для розправи над бунтівним селом до Тахтаулово прибув каральний загін червоних. Серед інших селян чекісти заарештували і П.Бондура. «Шуба» з рештками свого загону на початку червня 1920 р. пішов до Буланового лісу і приєднався до повстанців Івана Біленького [6-А].

У ніч на 11 червня 1920 р. курсанти піхотних курсів з Полтави завдали поразки в Булановому лісі повстанцям отамана Івана Біленького, більшість із яких навіть не мала вогнепальної зброї, та «луговим гайдакакам» отамана «Люльки» (К.Максимовича). Сам «Люлька» потрапив у полон і щоб врятувати життя, став співробітничати з чекістами. Він відіграв зловісну роль у розгромі націоналістичного підпілля в Полтаві та багатьох повстанських загонів на Полтавщині. Можливо, він був давнім агентом Чека, тому що вже на початку 1921 р., як особливо довірена особа, став уповноваженим Всеукраїнської Чека по боротьбі з бандитизмом (повстанським рухом) при полтавській губернській Чека.

Через зраду К.Максимовича частина ватажків повстанських загонів, що боролися з більшовиками на Полтавщині, була заарештована і розстріляна. М.Гаврилко уникнув розправи і до кінця 1930 р. перебував у розшуку. П.Новохацький вважав, що він мав намір пробратися до штабу С.Петлюри, який разом із рештками української армії був інтернований у Польщі. Зважаючи на безперспективність подальшої боротьби повсталих селян з радянською владою, П.Новохацький з настанням холодів у жовтні 1920 р. розосередив свій загін, а кулемети і гвинтівки заховав у лісі поблизу Ступок. Пізніше їх забрав до свого загону П.Тацій. Сам отаман «Шуба» переховувався то у Олександра Губзенка, то у своєї матері Агрипіни Якимівни на Павленках, то у своєї неофіційної дружини швеї Марфи Дмитрівни Філонової. Фіктивними документами його забезпечив

канцелярист четвертого Полтавського району міліції Ілларіон Манський. Чекісти вважали, що, перебуваючи на нелегальному становищі, П.Новохацький з настанням весни готував новий виступ проти радянської влади. П.Таций із 25 вершниками пішов на свою основну базу – хутір Ступки.

Щоб збити розмах повстанського руху V Всеукраїнський з'їзд рад у березні 1921 р. оголосив амністію учасникам протибільшовицької боротьби, але П.Новохацький, як і більшість повстанців, на неї не піддався і продовжував переховуватися. Нарешті, 4 квітня 1921 р. чекістам вдалося його вистежити і заарештувати. Передали отамана «Шубу» до особливого відділу (000) 7-ої Володимирської стрілецької дивізії (комдив – Бахтін), яку перекинули з Росії на Полтавщину в лютому 1921 р. Вона стала основною каральною силою більшовицького режиму в боротьбі з українським національно-визвольним рухом. Кожний десятий червоноармієць у ній був комуністом.

В ОСО П.Новохацького піддали тортурам – били нагаями, вимагаючи видати приховану в лісах зброю та учасників повстансько-партизанської боротьби. Не витримавши знущань, щоб ввести в оману чекістів, він почав давати вигадані свідчення про існування на Полтавщині міфічних повстанських штабів і організацій, учасниками яких називав уже заарештованих або розстріляних українських патріотів і не розкрив справжньої мережі націоналістичного підпілля. «Шуба» грав роль, яку від нього вимагали чекісти. Він вірив у щасливу долю, яка дасть йому змогу перехитрити ворогів. 17 квітня він погодився стати таємним інформатором («сексотом») Чека, а наступного дня написав відповідну заяву на імя начальника агентури Особливого відділу 7-ої Володимирської стрілецької дивізії Кроніса і був офіційно зарахований у штат. Перед цим його познайомили з обов'язками «сексотів»: діяти суворо конспіративно і не розсекречувати себе перед друзями та рідними, всі доручення виконувати безумовно та незаперечно. В разі порушення взятих на себе зобов'язань таємного агента очікувало адміністративне покарання аж до смертної кари

включно [7]. Рапорти на ім'я начальника ОСО дивізії П.Новохацький підписував «ваш слуга Шуба»

Одним із перших завдань, яке П.Новохацький у якості «сексота» одержав від чекістів, було умовити повстанців припинити збройну боротьбу проти радянської влади, вийти з лісу і скласти зброю. І це йому вдалося. Користуючись амністією, з лісу поблизу Ступок вийшло близько тридцяти повстанців, які здали шість гвинтівок і один обріз. Їх відпустили по домівках. Чекісти повірили у відданість П.Новохацького, який обіцяв вивести із лісу і інших повстанців. Наступного разу для переговорів із ними він поїхав разом із Кронісом. Переговори закінчилися начебто успішно. Повстанці погодились з аргументами і запевненнями особистої недоторканності, які дали представники радянської влади, і обіцяли здатися, але наступного дня з лісу, за словами Кроніса, вийшла «пара калік», та й ті без зброї. Не увінчалася успіхом і спроба розгромити за «наводкою» П.Новохацького загін отамана «Данила». Посланий проти нього кавалерійський ескадрон разом із старшим слідчим ОСО Остапенком нікого не виявив і повернувся ні з чим. Уже тоді у чекістів з'явилася підозра у нещирості «Шуби». Чекісти вважали, що саме він напередодні каральної акції попередив повстанців [8].

Чекісти також вимагали від П.Новохацького розкрити мережу національно-патріотичного підпілля на Полтавщині і тут фантазії колишнього отамана «Шуби» не було меж. За словами чекістів, він почав «крутити». Вигадав він і підпільну організацію в Полтаві, яку нібито очолювала сестра С.Петлюри та М.Гаврилко (його псевдоніму «Шевченко» П.Новохацький не знав). 5 травня він повідомив куратора таємної агентури ОСО Кроніса, що йому вдалося побувати на таємному зібранні підпільників, яке начебто проводив М.Гаврилко і попросив знайти «розторопного агента» та вкорінити його в середовище підпільного комітету. Такого агента чекісти знайшли дуже швидко і вже 10 травня «Шуба» привів його вночі у приватну садибу на Павленках. Перед цим агенту зав'язали очі і «Шуба» хвилин десять водив його садом, а потім повідомив, що зібрання не відбудеться тому, що не всі

делегати від підпільних організацій з'явилися. Він також запевнив, що збори відбудуться наступної ночі і він особисто познайомить «сексота» Чека з «полковником Генерального штабу армії УНР Михайлом Гаврилком». Звісно, що ніякого зібрання підпільників не було і наступного дня. Чекісти зрозуміли, що П.Новохацький їх просто обдурює і перестали йому довіряти.

Остаточно заплутавшись у своїх свідченнях і діях, П.Новохацький запанікував: чекісти перестали йому довіряти, а повстанці обіцяли вбити як провокатора і зрадника. Невизначеність майбутнього і страх за власне життя він намагався заглушити горілкою – бігав Павленками у пошуках самогону [9]. Побоюючись нового арешту, П.Новохацький перестав писати рапорти і з'являтися до Особливого відділу. Чекісти вирішили з'ясувати, чим він займається вдома і застали колишнього отамана і «комісара по обшуках» Жаксона такими п'яними, що вони ледве трималися на ногах.

Після візиту чекістів П.Новохацький зник із Полтави і перейшов на нелегальне становище. Таємні інформатори Чека повідомляли, що 22 травня бачили його на хуторі Заборяни. Наступного дня до нього прибув брат Костя і вони вирушили до Тимофія Кочерги просити руки його доньки Насті. Позаяк її мати була категорично проти такого шлюбу, наречений викрав Настю і поїхав підводою по селах шукати священника, який би їх обвінчав. Деякий час Петро і Настя переховувалися на хуторах поблизу Полтави, але 12 червня «Шуба» з невідомих причин добровільно з'явився до Особливого відділу і разом із братом був заарештований. Перебуваючи в ув'язненні, продовжував давати фальшиві свідчення про повстанські організації.

У своїх свідченнях П.Новохацький, намагаючись будь-якою ціною вийти на волю, продовжував вводити в оману недосвідчених слідчих полтавської Чека. Слідство у його справі не просувалося і П.Новохацького відвезли до чекістів Київського військового округу. Там до нього в камеру підсадили «сексота» Козловського, який запевняв, що слідство у його справі закінчилося і він скоро вийде на волю. Через нього П.Новохацький намагався передати записки своїм однодумцям у Полтаві і в такий спосіб розкрив

учасників протибільшовицького підпілля, які ще залишалися не заарештованими. Одночасно, щоб завоювати довіру київських чекістів, сам писав таємні послання, які начебто отримував від голови Всеукраїнського повстанського комітету Миколи Чепілки, і передавав їх слідчим [10].

Проте київські чекісти «розкусили» П.Новохацького. Якими методами їм вдалося це зробити, можна лише здогадуватися. 25 серпня 1920 р. колишній отаман нарешті зізнався, що «свідчення, зроблені мною до цього числа, заперечую, як видумані з метою приховати правду і ввести в оману владу». Він також зізнався, що ніякого зв'язку зі штабом С.Петлюри за кордоном не мав, з М.Гаврилком був знайомий, але під час арешту повстанського комітету в Полтаві він зник у кінці 1920 р. Після цих зізнань П.Новохацького передали на розправу полтавським чекістам. У супровід старший ОСО Київського військового округу дав йому вбивчу характеристику: «Шуба» являє собою тип абсолютного невігласа в політичному відношенні, який не розбирається в жодній програмі і ні в якій партії», але опинившись випадково в лавах борців за незалежність України (петлюрівців), став «обмеженим українським націоналістом-шовіністом». Нікчемна і пуста людина, небезпечний аферист і брехун – такими епітетами нагородив київський чекіст отамана «Шубу». Щоб вийти на волю, він не гребував нічим. Під маскою щирості, вважав слідчий київського ОСО, він тривалий час обманював полтавських чекістів і лише київські слідчі вивели його на чисту воду [11].

Така характеристика означала лише одне – розстріл. Всього у справі отамана «Шуби» до кримінальної відповідальності було притягнуто 36 чоловік. Постановою колегії Полтавської губернської Чека від 27 серпня 1921 р. П.Новохацького, а разом із ним і активних повстанців В.Р.Магаса, Я.С.Малаяренка, М.О.Медяника, Ф.Я.Запорожця, І.А.Ольховика та братів Василя і Спиридона Кив розстріляли. Всі вони були молодими хлопцями і щирими патріотами України.

Яків Степанович Маляренко був уродженцем Кованьківки Полтавського повіту, мав 27 років. Під час першої світової війни служив на румунському фронті, при гетьмані П.Скоропадському працював канцеляристом у Полтаві, а під час приходу до влади Директорії УНР і до серпня 1919 р. воював проти червоних і білих окупантів у Богунському полку армії УНР. Довго хворів тифом і додому повернувся лише напередодні нового 1920 р.

Микола Олександрович Медяник був організатором повстанського загону у Ступках, з яким пристав до отамана «Шуби» і був призначений сотником. Після поразки повстання деякий час переховувався. Користуючись оголошеною амністією, здався представникам радянської влади, але сподіваючись на нове повстання, приховав у лісі сорок гвинтівок.

У числі інших на п'ять років тюремного ув'язнення чекісти засудили і Луку Максимовича Мамчича, члена правління Союзбанку (спілки кредитних товариств). Народився він 1822 р. у Щербанях під Полтавою у сім'ї селянина- бідняка, мав три десятини землі і шестеро дітей. Це вже був його другий арешт. У 1920 р. він опікувався будівництвом Народного дому і школи в своєму селі, але більшовики почали гоніння на будь-які прояви українського національного життя і його відправили до концтабору на Шведській могилі до закінчення громадянської війни в Росії. Вся вина Л.М.Мамчича полягала в тому, що він був українським патріотом і знайомим з С.Петлюрою та М.Токаревським [12].

Григорія Сидоровича Задорожного від розправи врятували селяни Кованьківки, які взяли його на поруки. Під «приговором» підписалися сімдесят шість односельців – усі, кому більшовики залишили право голосу... Заарештованого Костю Новохацького чекісти продовжували утримувати в тюрмі лише тому, що він був братом отамана «Шуби». Його мати і сестри залишилися без засобів до існування і голодували.

Статья посвящена одному из малоизвестных отаманов антибольшевистских повстанческих отрядов, которые действовали на Полтавщине в годы Украинской революции 1917-1921 гг. Петру Новохацкому («Шубе»). Исследуется сложный жизненный путь, приведший его в ряды борцов за независимость Украины.

Ключевые слова: *повстанческое движение, большевики, боротьбисты, коммунистическая диктатура, украинские патриоты, национально-патриотическое подполье.*

The article is devoted to one of the lesser-known atamans antibolshevistskih rebel groups that operated in Poltava region the Ukrainian revolution of 1917-1921 Peter Novohatsky. Investigated difficult life path that led hi into the ranks of fighters for Ukraine's independence.

Keywords: *rebel movement, the Bolsheviks, the Borotbists, communist dictatorship, Ukrainian patriots, national-patriotic underground.*

Джерела і література

1. Архів УСБУ в Полтавській області. – Спр. 14513. – Т.І – Арк.25-26.
2. Там само. Т.3. _Арк.842.
3. Там само. – Т.2. – Арк.753.
4. Віктор Ревегук. Шевченкіана Михайла Гаврилка// Рідний край. -2013. - №2 /29/. –С.167.
5. Архів УСБУ в Полтавській області. – Спр.18581. – С. – Арк.15.
6. Там само. – Спр.14513. – Т.3. – Арк.913.
- 6-А. Там само. – Спр.19157. – С. – Арк.6-8.
7. Там само. – Т.І. – Арк.378.
8. Там само. – Арк.332.
9. Там само. – Арк.275.
10. Там само. – Т.2. - Арк. 750-751.
11. Там само. – Т.І. – Арк.429.
12. Там само. – Т.3. – Арк.17.